

НАПРЯМКИ ОЦІНЮВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Пасько О.М., доцент кафедри психології та педагогіки ОДУВС, к.ю.н., доцент

Становлення України у сучасних умовах відбувається під впливом змін у економічних, політичних та соціальних сферах життєдіяльності держави. Це обумовлюється вагомим внеском щодо змін правовідносин, у тому числі і у галузі освіти. Оскільки здобуття освіти для майбутнього слідчого є першою сходинкою професіогенезу. В залежності від цього буде визначатись ефективність та якість застосування отриманих знань та вмінь на практиці.

Компетентісно-зоорієнтований підхід реалізується шляхом відповідності працівників посадам, які вони займають. Оскільки працівник поліції повинен бути готовим здійснювати професійні обов'язки на високому професійному рівні. У зв'язку із цим виникає нагальна потреба щодо перевірки оцінки готовності виконувати функціональні завдання.

Компетентісний підхід – це порівняно новий погляд на освітянські проблеми, однак, плідність його вже визнано в деяких європейських країнах, оскільки наявність компетентностей дозволяє практично оперувати набутими в процесі навчання знаннями, застосовувати їх упродовж усього життя [1]. Він пов'язаний із інноваційними технологіями розвитку суспільства і сукупностями чинників, які забезпечують модернізацію вищої освіти і підвищення професійної майстерності фахівця. Одним із його напрямків на думку І.Г. Єрмакова та Д.О. Пузікова є набуття ним досвіду самостійного і творчого вирішення складних життєвих проблем, набуття та успішне виконання соціальних ролей [2].

Слід зазначити, що сучасна система підготовки фахівців для підрозділів слідства потребує кардинальних змін. Насамперед у ВНЗ не вивчається рівень готовності курсантів до слідчої діяльності. Під час навчання оцінка готовності курсантів виконувати професійні завдання здійснюється тільки на державних іспитах. Це на нашу думку є недоліком у сучасній системі освіти, оскільки на іспитах у більшості випадках перевіряється рівень теоретичних знань. Проте, не звертається увага на сукупність практичних навичок та наявність або відсутність певного рівня сформованості професійно важливих якостей, практичних вмінь та взагалі не визначається рівень готовності особистості до вирішення професійних завдань.

У зв'язку із цим ми пропонуємо оцінювати рівень готовності до слідчої діяльності здійснювати у таких категорій осіб, а саме:

- 1) курсантів;
- 2) молодих фахівців (слідчих із досвідом роботи до трьох років);
- 3) слідчих, яких плануються на вищі посади.

Ми вважаємо, що оцінювання рівня готовності до слідчої діяльності необхідно здійснювати у таких **напрямах** (див. рис. 1):

перший – дослідження професійно важливих якостей, які детермінують різновиди готовності до слідчої діяльності;
другий – перевірка різновидів умінь, які детермінують різновиди готовності до слідчої діяльності;
третій – вивчення мотивації.

Рис. 1. Напрямки оцінювання рівня готовності до слідчої діяльності

Єдиним критерієм **вивчення мотивації** усіх категорій осіб у яких слід оцінювати рівень готовності до слідчої діяльності є:

1. *прагнення до*: верховенства права, захисту прав та свобод громадян, соціальної справедливості, покращення престижу поліцейських професій, просування по службі, професійної самореалізації;

2. *потреба* у досягненні успіху, в особистісно-професійних досягненнях.

Розглянемо більш детально оцінювання готовності до професійної діяльності **курсантів** ВНЗ.

Ми пропонуємо, таку систему експертного **оцінювання професійно важливих якостей**, які детермінують різновиди готовності курсантів до слідчої діяльності.

По-перше, необхідно щоб експертне оцінювання професійно важливих якостей, які детермінують різновиди готовності курсантів до слідчої діяльності, здійснювали три експерта: 1) начальник факультету, 2) начальник курсу та 3) одногрупник (обирається довільним шляхом).

По-друге, ми пропонуємо у анкеті передбачити такі оцінні критерії:

0 – якості не виражені;

1 – слабо виражені;

2 – якості розвинуті на середньому рівні;

3 – якості розвинуті на високому рівні;

4 – якості розвинуті на дуже високому рівні.

Третє, після проведеного анкетування експертів, треба підрахувати середньоарифметичний показник вираженості кожної з запропонованих професійно важливих якостей.

Четверте: побудувати психологічний профіль професійно важливих якостей, які детермінують різновиди готовності курсантів до слідчої діяльності.

П'яте, порівняти отриманий у ході експертного дослідження ступінь вираженості професійно важливих якостей, які детермінують різновиди готовності підекспертного до слідчої діяльності (тобто психологічний профіль) з еталонним психологічним профілем професійно важливих якостей.

Шосте, визначити рівень придатності підекспертного до слідчої діяльності за рівнем розвитку професійно важливих якостей, які детермінують його різновиди готовності до слідчої діяльності (тобто: повністю придатний, частково придатний (потребує вдосконалення певних якостей), не придатний).

Для перевірки різновидів умінь, які детермінують різновиди готовності до професійної діяльності.

Ми пропонуємо перевіряти рівень сформованості професійно важливих умінь, які детермінують різновиди готовності підекспертного до слідчої діяльності шляхом додання до державного іспиту відеоматеріалів із записом проведення ними окремих слідчих (розшукових) дій під час проходження стажування. Тому велику увагу слід звернути на стажування курсантів на майбутніх посадах.

У більшості випадків, проходження курсантами стажування проходить формально, й як правило, рівень компетентності не вивчається. Курсантам надається, легка робота і майже ніхто не звертає увагу на їх рівень компетентності. Це призводить до того, що юридично курсант успішно пройшов стажування, а практично – ніяких умінь, навичок не розвинув, не застосував отриману сукупність теоретичних знань на практиці. І зрозуміло, що отримавши диплом про вищу освіту, такий фахівець прибувши на місце служби не якісно та некваліфіковано виконує професійні функції.

Ми пропонуємо для комплексного оцінювання ступеню сформованості професійно важливих умінь і навичок та визначення їх рівня готовності до професійної діяльності у курсантів, які пройшли стажування на посаді слідчого, запровадити обов'язкову відео фіксацію проведених ними самостійно окремих слідчих дій. Це необхідно для того, щоб можна було дійсно оцінити стажування не лише за індивідуальним планом стажування, щоденником стажування, характеристикою-відгуком та звітом за результатами проходження стажування, але й подивитись як майбутній слідчий справляється із професійними обов'язками.

Таким чином, запропоновано здійснювати оцінювання готовності працівників органів досудового розслідування у наступних напрямках: перший – дослідження професійно важливих якостей, які детермінують різновиди готовності до слідчої діяльності; другий – перевірка різновидів умінь, які детермінують різновиди готовності до слідчої діяльності; третій – вивчення мотивації відносно таких категорій осіб: курсантів слідчих факультетів; молодих фахівців (слідчих із досвідом роботи до трьох років) та слідчих, яких плануються на вищі посади.

Напрямки оцінювання готовності працівників органів досудового розслідування до професійної діяльності сприятимуть чіткому механізму професійному відбору висококваліфікованих та конкурентоспроможних працівників поліції.

Література:

1. Компетентність саморозвитку фахівця: педагогічні засади формування у вищій школі. – Ізмаїл: ІДГУ 2007. – 236 с.

2. Єрмаков І.Г., Пузіков Д.О. [Текст] Проектне бачення компетентісно спрямованої 12-річної середньої школи / І.Г. Єрмаков, Д.О. Пузіков. – 2005. – с.112.